

Nők és elsők...

Slachta Margit (1884-1974)

Zadjeli és nádasi Slachta Margit szerzetes, az első magyar országgyűlési képviselőnő, Kassán, 1884-ben született. Lengyel nemesi származású ősei felvidéki földbirtokosok voltak. Édesapja, Slachta Kálmán pénzügyi szakember, három gyermekével kivándorolt Amerikába. Margit itthon maradt és német-francia szakos polgári iskolai tanári diplomát szerzett. Győrben és Budapesten is tanított, de már 1908-ban elsőként belépett a *Szociális Missziótársulatba*.

A keresztény nővédelem és a szociális munka élharcosaként, országszerte előadásokat tartott, társadalmi környezettanulmányokat készített, adományokat gyűjtött. 1915-ben szociális iskolát nyitott. Szerkesztette a *Keresztény Nő* katolikus lapot. A *Keresztényszocialista Párt*, majd az ebből alakult *Keresztényszociális Néppárt* tagja volt. 1918 októberétől már az általa szervezett *Keresztény Női Tábor* vezetője. 1920-ban ő lesz az első magyar országgyűlési képviselőnő. Parlamenti felszólalásaiban a nők jogai, az általános választójog, a nincstelenek földhöz juttatásának lehetőségéért küzd. Budapesten elindította az iskolanővéri intézményt. 1923-ban megalapította a *Szociális Testvérek Társaságát*, amelynek 1963-ig főnöknője volt. 1933-ban megalakította a *Szentlélek Szövetséget*. 1934-ben a *Lélek Szava* címmel lapot indított, amelyben a náci ideológiát bírálta. 1937-ben megnyitotta a *Katolikus Női Szociális Képzőt*, ahol szociális munkásokat tanítottak. Elhatárolódott a zsidótörvényektől; petíciókat írt a hatóságoknak, a munkaszolgálatosok érdekében is beadvánnyal élt, tiltakozott a deportálások ellen. A testvérekkel, a Thököly úti rendházban több mint 1000 ember életét mentette meg.

Az 1945-ben ismét bekerült a parlamentbe. A jogelviség, a jogbiztonság és a jogrend kérdései, a határon túli magyarság védelme foglalkoztatta; ellenzte az egyházi iskolák államosítását. A hitoktatás szabadságáért mondott beszéde miatt, róla mondták: „Egyetlen férfi a Nemzetgyűlésben!”

Antikommunista, szovjetellenes nézeteket vallott, így a kommunista diktatúra elől, 1949-ben, az Egyesült Államokba emigrált. Memorandumot intézett Truman elnökhöz és az USA püspökeihez, hogy hívja fel a figyelmüket a kommunista országokban élők nehéz helyzetére. Az 1956-os menekülteken is igyekezett segíteni. Buffalóban, a Szociális Testvérek rendházában hunyt el. 1985-ben nyerte el a *Világ Igaza* címet, emlékére fát ültettek az izraeli Yad Vashem Intézet kertjében és a *Magyar Köztársaság Bátorság éremjében* is részesült.

A kompozíció törekeny, pici, jóságos tekintetű nagymama a Szociális Testvérek apátnőjeként, a rájuk jellemző viseletben, szerényen mosolyog ránk. Teljes alakját szinte magába öleli az a pad, amelynek hátlapja magyar tulipán motívumokból font, keresztet formázó életfa. Rendkívül fontos ez a szimbólum, hiszen egész életét meghatározta a három sarkalatos erény: a hit, a remény és a szeretet. Valóban a szeretet, az igazságosság, a béke eszköze, a remény hordozója, a szegények és az elnyomottak szolgálója volt.

Gedai Csaba felvételei

Folytatjuk sorozatunkat Józsa Judit kerámiaművész alkotásaiból. Ezúttal két országgyűlési képviselőt mutatunk be: Slachta Margitot és Kéthly Annát.

Kéthly Anna (1889-1976)

Országgyűlésünk második női képviselője volt, azonban *ő volt az első, aki mandátumát több választáson keresztül is megtartotta.* Szerény körülmények közt élő családba született. Apja – az akkoriban ritkának számító – elektrotechnikai munkája miatt, családjával az egész monarchiát beutazta. Kéthly Anna világszemléletének alakulásában nemcsak ez volt meghatározó, hanem az is, hogy tandíjmentes „szegénynövendékként” néhány évig a bécsi Sacré-Coeur intézetben tanulhatott. Műveltségének alapjait, német és angol nyelvtudását is itt szerezte meg.

1919-ben bekerült az Magyar Szociáldemokrata Párt Központi Nőszervező Bizottságába. 1922-től 1948 tavaszáig a pártvezetőség tagja, s *akkoriban az egyetlen női országgyűlési képviselő volt,* aki folyamatosan a valódi társadalmi problémákkal szembesítette a törvényhozókat. A zsidótörvények éles bírálója volt, s 1942 telén, egyike annak a négy képviselőnek, akik leleplezték az újvidéki és bácskai vérengzéseket. A német megszállás idején, életét mentve, bujkálni volt kénytelen. 1945-től 1948-ig a Nemzetgyűlés, majd az Országgyűlés alelnöke lett. 1945-46-ban élesen ellenezte a magyarországi németek „kollektív bűnösségre” alapozott kitelepítését csakúgy, mint a magyaroknak Szlovákiából való kitoloncolását. Ellenezte a Magyar Kommunista Párttal való egyesülést is, ezért 1948-ban kizárták az MSZDP-ből. A két párt végül mégis egyesült és az 1949-es választások végét vetettek a többpárti demokráciának. Kétévi megfigyelést követően, koholt – államellenes tevékenységgel összefüggő – vádak alapján, 1950-ben letartóztatták. Négyévi vizsgálati fogság után, 1954-ben, életfogytiglani börtönbüntetésre és teljes vagyonelkobzásra ítélték. Nagy Imre első kormánya idején, a nemzetközi tiltakozás hatására, kegyelemben részesítették, de házi őrizetbe helyezték.

1956-ban, a forradalom kitörése után, pártja újjászervezésébe kezdett, s a szociáldemokraták az elnöküké választották. A második Nagy Imre-kormány államminisztereként, a magyar események miatt összehívott rendkívüli Internacionálé-ülésre Bécsbe utazott, ahonnan november 4-e után már nem jött haza. Az emigrációban 1957-ben a strasbourgi Magyar Forradalmi Tanács elnöke lett. Számos nemzetközi fórumon, s az ENSZ-ben is küzdött Magyarorszáért. 1963 júniusában az erdélyi magyarság súlyos helyzetéről is nemzetközi sajtóértekezletet tartott Genfben.

Egész életében széleskörű újságírói tevékenységet folytatott. A Nőmunkás munkatársa, majd felelős szerkesztője és kiadója, a Tolnai Világlapja cikkírója, a Népszava külső munkatársa, a Világosság szerkesztője, a Szocializmus szerkesztőbizottsági tagja, később pedig a (londoni emigráns) Népszava szerkesztője, a Szociáldemokrata Szemle alapító-szerkesztője lett.

Húsz évig tartó számkivetés után 1976-ban, Belgiumban halt meg. Hamvait 1990-ben hozták haza és a

Rákoskeresztúri Új Köztemetőben temették el. Teljes rehabilitálása 1994-ben történt meg.

A kompozícióban dobogón álló politikusnő, mintegy örök felkiáltójel, mementóként jelenik meg. Oldalról jól látható, hogy a súlypontját teljesen előre helyezve „billenttem ki” egyensúlyából. A nagy olasz ikonográfus, Cesare Ripa, 1563-ban, *Iconologia* című művében azt írja, hogy a szónoknak illik felmutatnia ujját. Ennek megfelelően Anna valóban ujját felmutatva, jegyzetével a kezében szónokol. Olyan szociális problémák mellett érvelt, amelyek a mai napig érvényesek. A szociáldemokrácia nagyasszonyának humanizmusa és bátorsága örök példa az utókor számára.